

CHƯƠNG 5: KINH TẾ THỊ TRƯỜNG ĐỊNH HƯỚNG XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VÀ CÁC QUAN HỆ LỢI ÍCH KINH TẾ Ở VIỆT NAM

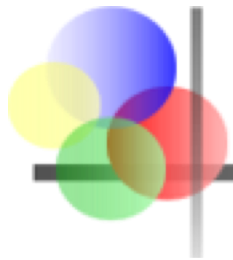
TS. Phạm Mỹ Duyên –UEL

NỘI DUNG

- I. Kinh tế thị trường định hướng XHCN ở VN
- II. Hoàn thiện thể chế KTTT định hướng XHCN ở VN
- III. Các quan hệ lợi ích kinh tế ở Việt Nam

I. Kinh tế thị trường định hướng XHCN ở VN

---

1. Khái niệm về KTTT định hướng XHCN ở VN
2. Tính tất yếu khách quan của phát triển KTTT định hướng XHCN ở VN
3. Đặc trưng của KTTT định hướng XHCN ở VN

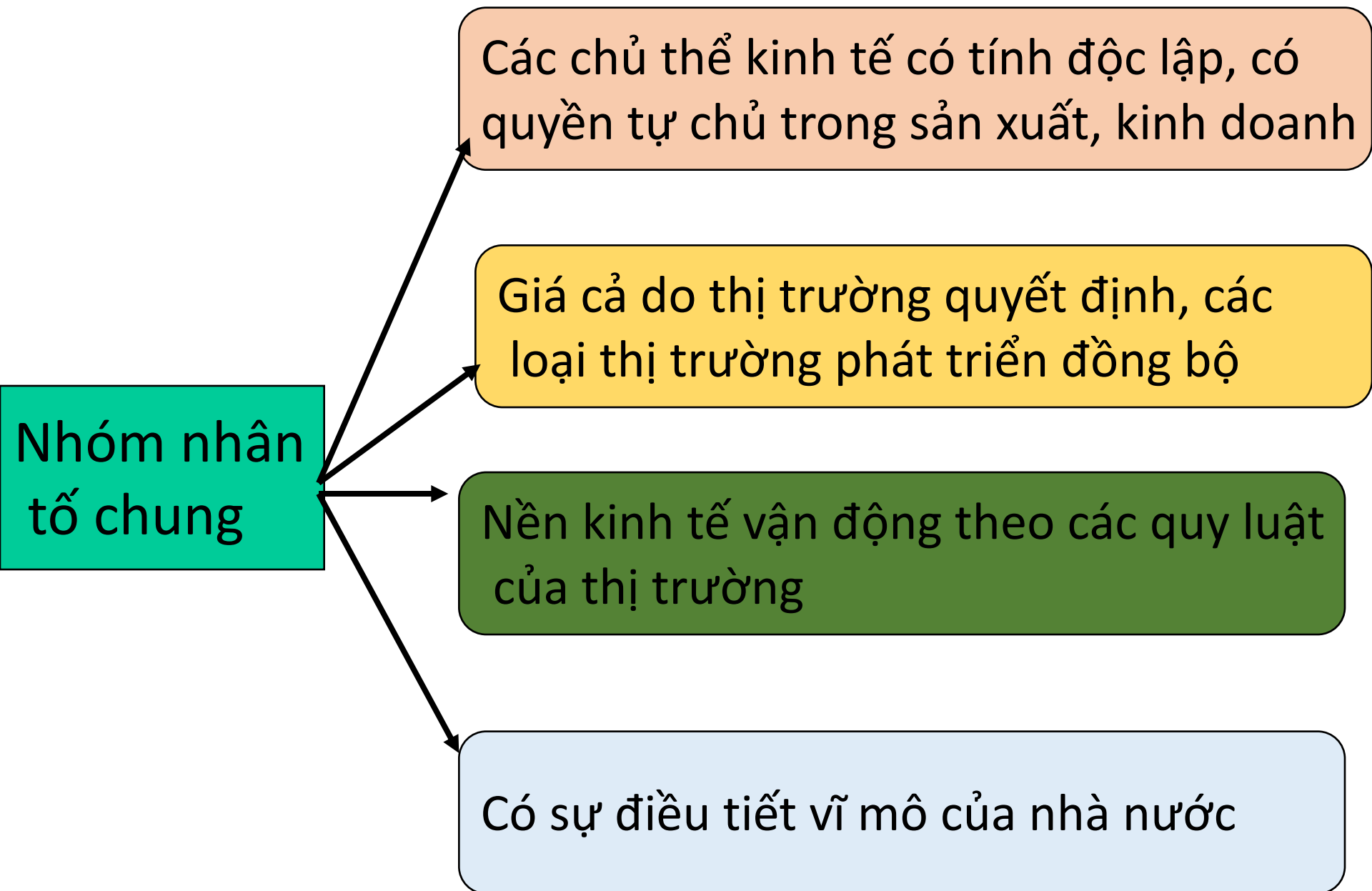

1. Khái niệm về KTTT định hướng XHCN ở VN

- KTTT định hướng XHCN là nền kinh tế vận hành theo các quy luật của thị trường đồng thời góp phần hướng tới xác lập một xã hội ở đó dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh, có sự điều tiết của nhà nước do ĐCSVN lãnh đạo.

Nhóm nhân
tố đặc thù

```
graph LR; A[Nhóm nhân tố đặc thù] --> B[Mục tiêu phát triển của nền KTTT]; A --> C[Nền kinh tế nhiều thành phần, KTNN đóng vai trò chủ đạo]; A --> D[Tồn tại nhiều hình thức phân phối thu nhập, trong đó phân phối theo lao động là chủ yếu]; A --> E[Cơ chế thị trường có sự quản lý của nhà nước XHCN];
```

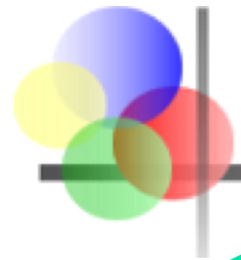
Mục tiêu phát triển của nền KTTT

Nền kinh tế nhiều thành phần, KTNN
đóng vai trò chủ đạo

Tồn tại nhiều hình thức phân phối thu
Nhập, trong đó phân phối theo lao động
là chủ yếu

Cơ chế thị trường có sự quản lý của
nhà nước XHCN

2. Tính tất yếu khách quan của phát triển KTTT định hướng XHCN ở VN

Phù hợp với quy luật chung

Tính ưu việt của KTTT trong thúc đẩy phát triển

Phù hợp với nguyện vọng của nhân dân

→ KTTT không đối lập với các chế độ xã hội; là thành tựu chung của văn minh nhân loại

3. Đặc trưng của kinh tế thị trường định hướng XHCN ở Việt Nam

1

Về mục tiêu: phát triển LLSX, xây dựng CSVCKT của CNXH, dân chủ - công bằng - văn minh

2

Về quan hệ sở hữu và thành phần kinh tế: có nhiều hình thức sở hữu, nhiều thành phần kinh tế, trong đó kinh tế nhà nước giữ vai trò chủ đạo.

3

Về quan hệ quản lý nền kinh tế: Đảng lãnh đạo bằng đường lối, Nhà nước quản lý pháp luật, kế hoạch, cơ chế chính sách cùng các công cụ kinh tế.

4

Về quan hệ phân phối: công bằng các yếu tố sản xuất, phân phối kết quả làm ra (đầu ra) chủ yếu theo kết quả lao động, hiệu quả kinh tế, theo mức đóng góp vốn cùng các nguồn lực khác và thông qua hệ thống an sinh xã hội, phúc lợi xã hội.

5

Về tăng trưởng kinh tế gắn với công bằng xã hội

3. Đặc trưng của kinh tế thị trường định hướng XHCN ở Việt Nam

---

❖ *Về mục tiêu:*

- Để phát triển lực lượng sản xuất, xây dựng cơ sở vật chất - kỹ thuật của chủ nghĩa xã hội
- Nâng cao đời sống nhân dân, thực hiện “dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”.

3. Đặc trưng của kinh tế thị trường định hướng XHCN ở Việt Nam

---

❖ *Về quan hệ sở hữu và thành phần kinh tế*

- Có nhiều hình thức sở hữu về vốn (tư liệu sản xuất): sở hữu nhà nước; sở hữu tập thể; sở hữu tư nhân; sở hữu hỗn hợp
- Có nhiều thành phần kinh tế:
  - ✓ Kinh tế nhà nước
  - ✓ Kinh tế tập thể
  - ✓ Kinh tế tư nhân
  - ✓ Kinh tế có vốn đầu tư nước ngoài

3. Đặc trưng của kinh tế thị trường định hướng XHCN ở Việt Nam

❖ *Về quan hệ quản lý, phân phối*

- Về quản lý: Nhà nước quản lý nền kinh tế bằng pháp luật, chiến lược, kế hoạch, quy hoạch và các công cụ kinh tế phù hợp với các quy luật của thị trường và đảm bảo định hướng XHCN.
- Về phân phối: coi trọng phân phối theo lao động và phân phối qua các quỹ phúc lợi xã hội, đồng thời thực hiện phân phối theo hiệu quả kinh tế và phân phối theo vốn, tài sản, cổ phần đóng góp

3. Đặc trưng của kinh tế thị trường định hướng XHCN ở Việt Nam

---

❖ *Gắn tăng trưởng kinh tế với công bằng xã hội.*

- Tăng trưởng kinh tế phải gắn với công bằng xã hội
- Phát triển kinh tế đi đôi với phát triển văn hóa – xã hội
- Thực hiện tiến bộ và công bằng xã hội ngay trong từng chính sách, chiến lược, quy hoạch, kế hoạch và từng giai đoạn phát triển của nền kinh tế thị trường.

II. Hoàn thiện thể chế KTTT định hướng XHCHCN ở VN

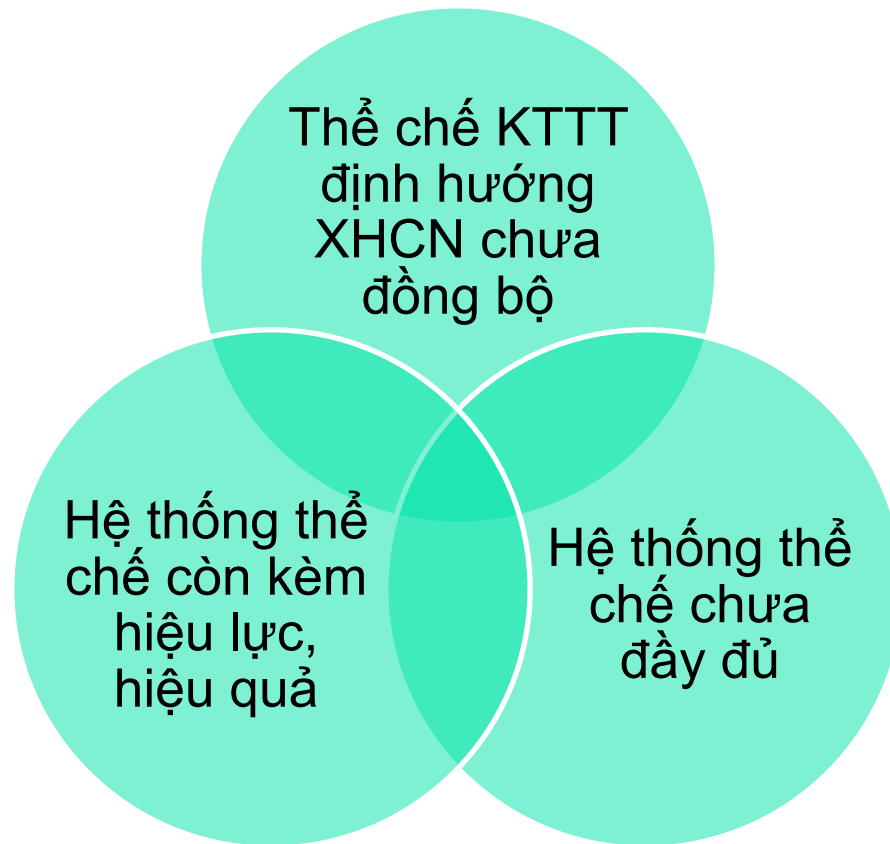
1. Sự cần thiết của hoàn thiện thể chế KTTT định hướng XHCHCN ở VN
2. Nội dung hoàn thiện thể chế KTTT định hướng XHCHCN ở VN

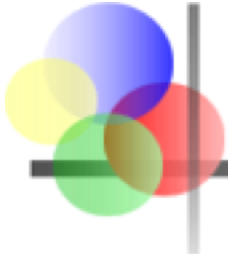
1. Sự cần thiết của hoàn thiện thể chế KTTT định hướng XHCN ở VN

- *Thể chế là những quy định luật lệ của một chế độ xã hội buộc mọi người phải tuân theo hay: Thể chế là những quy tắc, luật lệ, bộ máy quản lý và cơ chế vận hành nhằm điều chỉnh các hoạt động của con người trong một chế độ xã hội.*
- *Thể chế kinh tế: Là hệ thống quy tắc, luật lệ, bộ máy quản lý và cơ chế vận hành nhằm điều chỉnh hành vi của các chủ thể kinh tế, các hành vi sản xuất kinh doanh và các quan hệ kinh tế.*
- *Thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa :là hệ thống luật pháp, cơ chế, chính sách, các quy định, quy tắc, chế định, điều tiết hành vi của mọi chủ thể, mọi quá trình diễn ra trong nền kinh tế nhằm tạo điều kiện cho sự hình thành, vận hành thông suốt và phát triển nền KTTT định hướng XHCN*

1. Sự cần thiết của hoàn thiện thể chế KTTT định hướng XHCN ở VN

2. Nội dung hoàn thiện thể chế KTTT định hướng XHCN ở VN

Hoàn thiện thể chế về sở hữu và phát triển TPKT

Hoàn thiện thể chế để phát triển đồng bộ các yếu tố thị trường và các loại thị trường

Gắn tăng trưởng kinh tế với đảm bảo tiến bộ và CBXH

Hoàn thiện thể chế thúc đẩy hội nhập kinh tế quốc tế

Nâng cao năng lực của hệ thống chính trị

Thể chế về sở hữu và phát triển các TPKT

Hoàn thiện thể chế phát triển các thành phần kinh tế, các loại hình chủ thể kinh tế

- Thực hiện nhất quán một mặt bằng pháp lý và điều kiện kinh doanh, không phân biệt hình thức sở hữu và thành phần kinh tế.
- Xóa bỏ các rào cản đối với hoạt động đầu tư, kinh doanh, đảm bảo môi trường lành mạnh.
- Tiếp tục hoàn thiện thể chế, thúc đẩy các thành phần kinh tế, các khu vực kinh tế phát triển đồng bộ.

Hoàn thiện thể chế để phát triển đồng bộ các yếu tố thị trường và các loại thị trường

---

- Hoàn thiện thể chế để phát triển đồng bộ các yếu tố thị trường: cung – cầu, cạnh tranh, giá cả thị trường
- Hoàn thiện thể chế để phát triển đồng bộ, vận hành thông suốt các loại thị trường cơ bản như: Thị trường hàng hóa và dịch vụ, thị trường vốn, thị trường tiền tệ, thị trường khoa học, công nghệ, thị trường sức lao động...

Hoàn thiện thể chế gắn kết tăng trưởng kinh tế với tiến bộ và công bằng xã hội

---

- Kết hợp chặt chẽ phát triển kinh tế nhanh và bền vững với thực hiện tiến bộ, công bằng xã hội
- Đổi mới mô hình tăng trưởng kinh tế
- coi trọng, thực hiện tốt mục tiêu và chính sách xã hội

Hoàn thiện thể chế về hội nhập kinh tế quốc tế

- Tiếp tục rà soát, bổ sung, điều chỉnh hệ thống pháp luật gắn với luật pháp và thông lệ quốc tế, thực hiện các cam kết quốc tế của Việt Nam
- Thực hiện nhất quán chủ trương đa phương hóa, đa dạng hóa trong hợp tác kinh tế quốc tế, không để bị lệ thuộc vào một số ít thị trường. Từng bước xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ

Hoàn thiện thể chế nâng cao năng lực của hệ thống chính trị

- Đổi mới nội dung và phương thức lãnh đạo của Đảng về kinh tế - xã hội.
- Nâng cao năng lực xây dựng và thực hiện thể chế kinh tế thị trường định hướng XHCN của nhà nước.
- Thực hiện tốt phương châm: Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý và nhân dân làm chủ.

III. Các quan hệ lợi ích kinh tế ở VN

---

1. Lợi ích kinh tế và quan hệ lợi ích kinh tế
2. Vai trò nhà nước trong đảm bảo hài hoà các quan hệ lợi ích

1. Lợi ích kinh tế và quan hệ lợi ích kinh tế

- Lợi ích kinh tế là lợi ích vật chất, lợi ích thu được khi thực hiện các hoạt động kinh tế của con người
- Lợi ích là sự thoả mãn nhu cầu của con người mà sự thoả mãn nhu cầu này phải được nhận thức và đặt trong mối quan hệ xã hội ứng với trình độ phát triển nhất định của nền sản xuất xã hội đó.

Bản chất và biểu hiện của lợi ích kinh tế

- Về bản chất: lợi ích kinh tế phản ánh mục đích và động cơ của các quan hệ giữa các chủ thể trong nền sản xuất xã hội.
- Về biểu hiện: gắn với các chủ thể kinh tế khác nhau là những lợi ích tương ứng: chủ doanh nghiệp thì trước hết là lợi nhuận, người lao động thì trước hết là tiền công.

Vai trò của lợi ích kinh tế đối với các chủ thể kinh tế - xã hội:

- Lợi ích kinh tế là động lực trực tiếp của các chủ thể và hoạt động kinh tế - xã hội.
- Lợi ích kinh tế là cơ sở thúc đẩy sự phát triển các lợi ích khác.

2. Vai trò nhà nước trong đảm bảo hài hoà các quan hệ lợi ích

---

- Bảo vệ lợi ích hợp pháp, tạo môi trường thuận lợi cho hoạt động tìm kiếm lợi nhuận của các chủ thể kinh tế.
- Điều hoà lợi ích giữa cá nhân- doanh nghiệp- xã hội
- Kiểm soát, ngăn ngừa các quan hệ lợi ích có ảnh hưởng tiêu cực đối với sự phát triển xã hội
- Giải quyết những mâu thuẫn trong quan hệ lợi ích kinh tế.